

OBSAH

Úvod	9
1 Pedagogickopsychologická diagnostika	12
1.1 Diagnostické schéma osobnosti žáka	16
1.1.1 Diagnostický model osobnosti žáka ve výchovné situaci	20
1.2 Hlavní kategorie proměnných v diagnostice	21
1.2.1 Prostředí — formující a výchovní činitelé — požadavky	21
1.2.2 Osobnost žáka jako struktura dispozic	23
1.2.3 Pedagogická interakce	29
1.3 Základní cíle a úkoly pedagogickopsychologické diagnostiky	31
1.3.1 Etapy diagnostického postupu	32
1.3.2 Psychodiagnostické strategie a metody	33
2 Diagnostika školní zdatnosti žáka	39
2.1 Prospěch jako komplexní údaj o školní zdatnosti a školní úspěšnosti žáka	41
2.1.1 Vybrané přístupy k psychologické analýze školního prospěchu	41
2.1.2 Stabilita prospěchu v čase jako doklad jeho validity	43
2.1.3 Prospěch jako diagnostický údaj o úrovni a struktuře školní zdatnosti žáka	45
2.1.4 Diagnostický pohled na prospěch žáka v práci učitele	49
2.2 Úroveň a struktura znalostí žáka jako diagnostický údaj o úrovni a struktuře jeho poznávacích procesů	51
2.2.1 Struktury a komplexy znalostí	51
2.2.2 Didaktický test — nástroj pedagogickopsychologické diagnostiky	53
2.2.3 Didaktický test jako diagnostický nástroj v práci učitele	61
2.3 Diagnostika rozumových schopností jako podstatné psychické dispozice ovlivňující školní zdatnost a školní úspěšnost žáka	62
2.3.1 Měření úrovně rozumových schopností v psychologii	63
2.3.2 Struktura a druhy rozumových schopností a jejich vztah ke školní zdatnosti	65

2.3.3	Diagnostický údaj o úrovni a struktuře rozumových schopností žáka v práci učitele	69
2.4	Diagnostika pamětní složky školní zdatnosti žáka	71
2.4.1	Diagnostické metody zjišťování pamětních dispozic žáka	73
2.4.2	Diagnostický přístup k pamětním dispozicím žáka v práci učitele	74
2.5	Učební a kognitivní styl jako složka školní zdatnosti žáka	75
2.5.1	Diagnostika kognitivních stylů	77
2.5.2	Diagnostický přístup k individuálním učebním a kognitivním stylům žáka v práci učitele	78
2.6	Diagnostika motivační složky školní zdatnosti žáka	81
2.6.1	Struktura motivačních dispozic	81
2.6.2	Diagnostika motivačního zaměření a struktury zájmů	84
2.6.3	Pedagogickopsychologická diagnostika úrovně a struktury motivačních dispozic žáka v práci učitele	86
3	Diagnostika individuálních zvláštností sociability a morálního rozvoje žáka prostřednictvím analýzy jeho sociálních vztahů	90
3.1	Sociabilita, morální vyspělost, sociální a interindividuální vztahy	91
3.1.1	Interindividuální dyadický vztah a jeho struktura	93
3.1.2	Interindividuální vztahy jako východisko vývoje sociability	94
3.1.3	Morální vývoj jedince a sociabilita	96
3.2	Sociometricko-ratingový dotazník	99
3.2.1	Analýza a interpretace sociometricko-ratingových údajů	103
3.3	Analýza údajů o interindividuálních vztazích a sociabilitě žáka a jejich interpretace z hlediska základních psychických komponent sociability	104
3.3.1	Sociálně motivační dispozice	104
3.3.2	Sociálně emotivní dispozice	108
3.3.3	Sociálně kognitivní dispozice	112
3.3.4	Hodnotící dispozice	115
3.4	Diagnóza — shrnující charakteristika sociability	122
4	Diagnostika školní třídy	126
4.1	Etapy diagnostického procesu	127
4.2	Zpracování a hodnocení údajů o třídě — kvantitativní postupy	130
4.2.1	Zpracování a hodnocení interakčních a vztahových údajů	134
4.3	Interpretace údajů, hodnocení stavu a vývoje třídy	138
4.3.1	Činitelé predisponující, působící od vzniku třídy	140
4.3.2	Činitelé působící meziskupinové rozdíly po vzniku třídy	145
4.3.3	Žák jako tvůrce a produkt třídy	149
4.4	Vzájemná závislost obecných charakteristik třídy — koheze, integrovanosti a školní úspěšnosti	151

4.4.1	Souhrnné charakteristiky třídy — typy tříd	152
4.5	Vyústění diagnostických závěrů do výchovy a formování třídy	154
5	Vybrané informace o statistice, statistických pojmech a postupech v pedagogickopsychologické diagnostice	157
5.1	Co je statistika	159
5.1.1	Úrovně měření a druhy škál	160
5.1.2	Statistické postupy	162
5.1.3	Parametrické a neparametrické techniky — normální rozdělení četností	163
5.2	Vybrané statistické postupy uplatňované v diagnostické praxi	164
5.2.1	Popisná statistika	166
5.2.2	Využití popisné statistiky pro objektivizaci hodnocení v diagnostice — normy	179
5.2.3	Zjišťování a statistické vyjádření vztahů — závislostí	183
	Závěr	188
	Slovník	190
	Literatura	195